

проблематикою сприятиме подальшому поліпшенню не лише інвестиційного клімату, а й соціально-економічної ситуації в країні.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Офіційний сайт Державного агентства з інвестицій та управління національними проектами України [Електронний доступ]. – Режим доступу : <http://www.ukrproject.gov.ua/>.*

2. *Офіційний сайт Heritage Foundation. [Електронний доступ]. – Режим доступу : <http://www.heritage.org/>.*

3. *Офіційний сайт Державної служби статистики України – [Електронний доступ]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.*

4. *Ланченко Є. О. Аналіз інвестиційних процесів і зайнятості в аграрному секторі економіки / Є. О. Ланченко. // Економіка АПК. – 2010. – № 6. – 160 с.*

5. *Сазонець І. Л. Міжнародна інвестиційна діяльність / І. Л. Сазонець, О. А. Джусов, О. М. Сазонець // Підручник – К. : Центр учбової літератури, 2010 – 304 с.*

ЛЮБОВ ЧЕБЕЛЕЦЬ

Науковий керівник:

к.е.н., доцент Смалюк Г. Ф.

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ У РЕФОРМУВАННІ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Пенсійна система є головним фактором, по котрому можна оцінювати соціальне становище держави. З початком нового тисячоліття помітним стало явище, котре науковці назвали «старіння нації», суть його полягає у збільшенні фінансового навантаження на працюючих громадян, оскільки значно зросла кількість людей похилого віку [1]. Відповідно виникла й необхідність удосконалення пенсійних систем у багатьох країнах світу. Пенсійна система – це складний механізм, котрий включає в себе інструменти, що покликанні забезпечити гідну старість громадянам, що завершили свою трудову діяльність. Першочергове призначення даної системи полягає у створенні спеціальних фондів грошових резервів для фінансових потреб громадян, котрі здійснюють відрахування до неї, та при настанні соціальних ризиків, мається на увазі набуття пенсійного віку, втрата здоров'я та інше здійснювати довічні матеріальні виплати на кшталт пенсій. Вирішальними задачами системи пенсійного забезпечення повинні бути: формування та забезпечення достойного функціонування пенсійних інституцій; акумулювання та перерозподіл у професійних фондах коштів громадян, котрі спрямовують певну частку особистих достатків на вигоду персон, які потребують захисту від нещасних випадків; забезпечення надійності, збереження і якісного використання грошових резервів пенсійного фонду; контроль за взаємозв'язками між учасниками пенсійної системи – пенсійним фондом, особами що здійснюють сплати внесків до нього та накопичувальним фондом.

У випадку коли пенсійна система з певних причин не здатна відповідати цим вимогам її потрібно змінювати. На нашу думку, реформування пенсійної системи – це прийняття законів, що покликані стабілізувати бюджет пенсійного фонду та посилювати контроль над його елементами, та впровадження певних механізмів, котрі послаблюватимуть тиск на бюджет ПФ.

Етапи розвитку пенсійної системи розпочались з ХІХ століття, коли у 1881 році у Німеччині ухвалили «Про страхування від нещасних випадків на виробництві» та тривають і досі. Процес пошуку найбільш ефективних моделей пенсійного забезпечення, які повинні сприяти зниженню тягаря фінансового навантаження на державні бюджети і досягненню компромісу між рівнем соціального захисту, який вважається необхідним у суспільстві, і готовністю соціальних партнерів його фінансувати, йде вже більше двох десятиліть. Тривають дискусії про неминучість переходу від державної розподільної системи до приватної накопичувальної. Так у 90-х роках пропонувалися радикальні неоліберальні проекти трансформації систем соціального захисту, що передбачають повернення до індивідуалізму і приватизацію систем соціального захисту. Західне суспільство неоднозначно поставилося до їх реалізації, зберігши прихильність принципу спільного прийняття соціальних ризиків. Переважно всі пенсійні системи ґрунтуються на трьох рівнях: солідарного (перший щабель), неодмінного акумулювання (наступний щабель) і додаткову або добровільну накопичувальну (третій щабель). Плюсами даних пенсійних систем є те, що накопичувальна щабель дає змогу примножувати загальні національні нагромадження, застосовувати їх для сприяння економічному зростанню. Окрім цього зменшити тиск на пенсійну систему з боку демографічних факторів та можливість визначати величину пенсійних виплат відповідно від зарплати та ефективності застосування пенсійних акумулювань [2]. Спільними для пенсійних систем Європи є те, що пенсійний вік затверджений на рівні не нижче 65 років для чоловіків та 60 років для жінок, та відміна виходу на дострокову пенсію активно обговорюється у Польщі, а у Великій Британії і Нідерландах відсутня змога дострокового виходу на пенсію. Також використовують зростання відсотку відрахувань до державних пенсійних фондів, зростання страхового стажу, необхідного для одержання пенсій, обмеження максимального розміру пенсійних виплат, та перехід від розподільчої системи до накопичувальної. Такі держави, як Швеція та Франція, завдяки реформам гарантують більш високий рівень захисту доходів громадян з низькими пенсіями. Так для робітників з середніми доходами майбутнє зменшення пенсійних виплат за солідарною системою становитиме – 20%, а для робітників із малими заробітними платами – 5% (тобто 50% від середніх). Також у ряді держав, вході реформ скоротили максимальні пенсійні виплати як для урядовців, науковців, так і для юристів та лікарів з 90% від заробітної плати до 80% [3; 4].

У 2011 році Україна також провела пенсійну реформу, використовуючи досвід провідних країн Європи, саме тому основними положеннями її стали:

➤ збільшення пенсійного віку для жінок на 5 років (до 60 замість 55). У разі виходу на пенсію непрацюючих жінок в 55 років, розмір їх пенсії буде зменшений на 0,5% за кожен місяць дострокового виходу на пенсію;

- підвищення пенсійних виплат для слабкої статі на 2,5% за кожні півроку більш пізнього виходу на пенсію;
- пенсіонерам, що продовжують працювати індексація пенсії будуть проводитись лише після звільнення з роботи;
- збільшуватиметься вік для надання державної соціальної підтримки жінкам, котрі не заробили права на пенсію з 58 до 63 років;
- найменший страховий стаж, що потрібний для надання пенсії за віком збільшується жінкам – з 20 до 30 років, чоловікам – з 25 до 35, тобто, потрібно на 10 років довше працювати для отримання пенсії в мінімальному розмірі;
- спеціальні пенсії зменшилися з 90% від заробітку до 80%;
- для обчислення пенсії застосовується середня заробітна плата в Україні за останні три календарні роки (до реформи за 1 календарний рік), що передують року звернення за призначенням пенсії (внесена пропозиція зменшує розміри нових пенсій в середньому на 15%);
- при переході з одного виду пенсії на інший для розрахунку розміру пенсії застосовується середня зарплата в країні, котра враховувалася при обчисленні раніше призначеної (перерахованої) пенсії (пенсіонери можуть втрачати 20–40% пенсії і більше, залежно від часу призначення попереднього виду пенсії, до реформи враховувалась середня заробітна плата за рік до звернення за переведенням з одного на інший вид пенсії) [5].

Запровадження накопичувальних елементів, перехід до диференційованих, багаторівневих пенсійних схем характерно для усіх країн Європи. Однак нові схеми (і накопичувальні, і багаторівневі) працюють ще мало часу, то й висновки про їх ефективність робити ще рано. Світовий досвід пенсійних реформ широкий і різноманітний. Однак можна говорити про складність і неоднозначність вирішення завдань пенсійного забезпечення. Тут немає априорі правильних стовідсоткових рішень, і навіть найбільш прогресивні у пенсійних реформах країни стикаються з серйозними проблемами. Тому необхідно розуміти, що труднощі на цьому шляху чекають і Україну, і далеко не всі з них зумовлені неповороткістю державної системи. Багато проблем є об'єктивним відображенням поточного етапу розвитку суспільства і вимагають для свого рішення активної участі всіх його членів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ткаченко М. А. Вплив демографічних процесів на розвиток системи пенсійного забезпечення України / А. М. Ткаченко// Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки, 2010. С. 117–121.
2. Борисенко Н. Я. Пенсионное обеспечение. Учебник / Н. Я. Борисенко – М. Издательско-торговая и корпорация «Дашков и ко», 2010. – 576 с.
3. *Pension markets in focus issue 8, july 2011.*
4. Rajkumar S., Dorfman M. C. *Governance and investment of public pension assets. Practitioners perspectives.* WB Wash, 2011.
5. Офіційний сайт пенсійного фонду України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pfu.gov.ua/pfu/control/uk/index>.